

Thuiszittersaanpak regio Lekstroom

Ontwikkelplan van thuiszitten naar schoolgaan

Aanleiding

De PO-Raad, VO-raad en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten hebben samen met de drie ministeries (Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Volksgezondheid, Welzijn en Sport en het Ministerie van Veiligheid en Justitie) het thuiszitterspact gesloten. Daarin is afgesproken om het aantal thuiszitters¹ omlaag te brengen.

Aanleiding voor de totstandkoming van het Thuiszitterspact is dat nog te veel kinderen geen onderwijs volgen en vaak tussen wal en schip vallen. Met het pact worden samenwerkingsverbanden primair en voortgezet onderwijs en gemeenten opgeroepen om met andere partners een helder stappenplan op te stellen om het aantal thuiszitters en kinderen met een vrijstelling van de leerplichtwet omlaag te brengen. Preventie, samenwerken met de zorg, doorzettingsmacht en maatwerk voor kinderen moeten daar onderdeel van uitmaken.

In het overleg tussen de gemeenten en de samenwerkingsverbanden is besloten om een werkgroep op te richten om aan deze opdracht invulling te geven. Het samenwerkingsverband VO Zuid Utrecht heeft hiertoe de 'werkgroep Thuiszitterspact Lekstroom' geïnitieerd. Deelnemers waren: GGDRU, directeurs en beleidsmedewerkers van de samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs Lekstroom en vanuit de gemeenten beleidsmedewerkers Jeugd en Onderwijs, leerplichtambtenaren en sociale teams. In een serie werkoverleggen is de ambitie van het Thuiszitterspact aangescherpt en per thema input geleverd vanuit de verschillende disciplines. In de uitvoering van het plan is het van belang om ook ouders als ketenpartner te betrekken.

De werkgroep heeft geconstateerd dat er in werkprocessen en afstemming rondom leerlingen veel goed gaat. Voorliggende notitie richt zich met name op de ontwikkelpunten. Eerst worden hoofddoel en ambitie beschreven. Daarna komen de volgende subdoelen met bijbehorende actiepunten aan de orde: verbeteren van de preventie, een passende onderwijsplek voor elk kind, terugdringen van vrijstelling van onderwijs en verbinding met een instelling met verblijf. De notitie wordt afgesloten met een uitvoeringsschema waarin de nadere uitwerking zichtbaar wordt gemaakt.

Hoofddoel en ambitie

Hoofddoel van het Thuiszitterspact is het terugdringen van het aantal thuiszitters en kinderen met een vrijstelling van de leerplicht. Vertrekpunt hierbij is dat kinderen recht hebben op een passende plek binnen onderwijs en/of zorg.

¹ Thuiszitten is zonder geldige reden meer dan 4 weken verzuimen van school of niet ingeschreven staan bij een school¹. Jongeren die ontheffing hebben op grond van de Leerplichtwet, vrijstelling van geregeld schoolbezoek hebben of ander onderwijs volgen, vallen niet onder de definitie thuiszitten.

Bron: www.ingrado.nl en www.onderwijsinspectie.nl

In het Thuiszitterspact is de ambitie gesteld dat in 2020 geen enkel kind langer dan drie maanden thuis zit zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg. Deze ambitie is voor regio Lekstroom aangescherpt:

In 2020 zit ieder kind binnen zes weken op een passende plek binnen onderwijs en/of zorg.

Hiermee loopt de ambitie van regio Lekstroom parallel aan de zorgplicht in het kader van passend onderwijs. Het is de crux om met elkaar te achterhalen wat in welke situatie passend is en daar uitvoering aan te geven. Hiervoor is het van belang om van aanbod gestuurd werken de omschakeling te maken naar het leveren van maatwerk.

We beogen hiermee het aantal thuiszitters (zowel geoorloofd als ongeoorloofd) en het aantal vrijstellingen terug te dringen, zodat er geen thuiszitters zijn zonder passend aanbod van onderwijs en/of zorg. De komende drie jaar zal hier op basis van onderstaande subdoelen en bijbehorende actiepunten uitwerking aan worden gegeven.

Subdoelen en actiepunten

1. Verbeteren van de preventie

Het tijdig opvangen van signalen en het tijdig melden van verzuim verloopt nog niet altijd naar wens. Het regionaal verzuimprotocol wordt nog niet altijd naar tevredenheid nageleefd. Zo loopt bijvoorbeeld de ziekteverzuimmelding van scholen bij de GGD per school verschillend. Het is van belang dat scholen casussen zo snel mogelijk oppakken met ouders en waar nodig ketenpartners betrekken. Met betrekking tot de preventieve taken om thuiszitters te voorkomen, is het vaak onduidelijk wie wat doet. Ook heeft de overstap naar een andere school of de start van een zorgarrangement vaak een lange doorlooptijd. Bij de overstap van VO naar MBO is de afstand van school naar leerplicht groter².

Tot slot maakt de regionale functie van VO-scholen dat je met grensverkeerleerlingen te maken hebt en aanloopt tegen verschillende werkwijzen bij gemeenten.

Actiepunten

- Aanscherpen van en toezien op naleving van het Verzuimprotocol Lekstroom.
- Nut en noodzaak van de VerwijsIndex Risicjongeren (VIR) onderzoeken en eventueel implementeren.
- Verbeteren van de doorlopende lijn met betrekking tot de ontwikkelingsfasen van het kind met aandacht voor korte doorlooptijden en warme overdracht.
- Het in kaart brengen en houden van geoorloofde en ongeoorloofde thuiszitters.

² Dit punt is onderdeel van een van de actielijnen van het Voortijdig SchoolVerlaters (VSV)-programma.

2. Een passende onderwijsplek voor elk kind

Passend onderwijs

Met de invoering van de wet passend onderwijs is wettelijk geregeld dat elk kind recht heeft op passend onderwijs. De wet schrijft voor dat binnen elk samenwerkingsverband de scholen verplicht zijn kinderen een passende onderwijsplek te bieden. Voor de meeste kinderen is deze passende onderwijsplek te vinden binnen de basisondersteuning van het regulier onderwijs. Het tegengaan van verzuim en mogelijk zelfs schooluitval, begint hierdoor met passend onderwijs.

Maatwerk

Voor sommige kinderen is al op jonge leeftijd duidelijk dat een passende onderwijsplek binnen de basisondersteuning van het regulier onderwijs niet gevonden kan worden. Bij andere kinderen blijkt dit gedurende de schoolloopbaan. Als er sprake is van een combinatie van onderwijs en zorg om onderwijsdeelname mogelijk te maken, spreken we van zogeheten onderwijszorgarrangementen (OZA)³.

Er zijn nog relatief weinig onderwijszorgarrangementen. De combinatie van zorg en onderwijs blijkt in de praktijk vaak nog lastig te realiseren (bijvoorbeeld rooster is leidend, waardoor leerling die therapie heeft onderwijs mist en achterstanden ontwikkelt). De vraag doet zich voor of het speciaal Onderwijs flexibel genoeg is om werkelijk maatwerk te kunnen leveren. Ook blijkt de handelingssnelheid van verschillende organisaties vaak nog te laag: VSO-scholen en specialistische jeugdhulpverlening, maar ook VO-scholen worden als 'log' ervaren. Andere knelpunten bij maatwerktrajecten voor een passende onderwijs-/zorgplek zijn: de financiering, de monitoring van het ondersteuningsaanbod in een OZA, wachtlijsten in het VSO die doorstroom bemoeilijken, de opschaling en samenwerking met SAVE, de afhankelijkheid van sociale teams van specialistische zorgaanbieders en een leemte in het aanbod van VSO met een hoger uitstroomniveau (HAVO/VWO). Overall is de wens om andersom te denken: nu is het systeem leidend, leerlingen inpassen in bestaand onderwijs, terwijl de leerling met zijn ondersteuningsbehoefte leidend zou moeten zijn.

Route

In de zoektocht naar een passende onderwijsplek is tijd een complicerende factor. Nog niet altijd wordt snel genoeg doorgepakt, is er onduidelijkheid over de te volgen route en/of is onduidelijk wie de regie heeft over een casus. Zo is het van belang dat het sociaal team in een zo vroeg mogelijk stadium wordt betrokken. Wanneer een passende plek is gevonden, is het tempo van doorverwijzing een aandachtspunt. Met regelmaat wordt aangelopen tegen bureaucratie, waaronder bemoeilijking door loting, wachtlijsten en/of een (te) grote afstand tot de passende plek.

Doorzettingsmacht/-kracht

Hoewel binnen het samenwerkingsverband VO afspraken zijn gemaakt rondom de doorzettingsmacht met betrekking tot passend onderwijs van de directeur van het samenwerkingsverband VO lijkt er een spanningsveld te liggen in de wijze waarop deze afspraken worden nageleefd. Bij patstellingen is er gebrek aan en onduidelijkheid over de bevoegdheid om deze te doorbreken. Voor het PO moet doorzettingsmacht nog belegd worden. Daarnaast moeten er afspraken gemaakt worden over de bevoegdheden van een regisseur bij de zoektocht naar een passende onderwijs/zorg-plek.

³ Bij een onderwijszorgarrangement gaat het om een arrangement waarin onderwijs en één of meerdere zorginstellingen samenwerken met ouders en leerling op basis van één gezin, één kind, één plan voor leerlingen met een complexe onderwijsondersteunings- en zorgvraag die begeleiding, behandeling, persoonlijke verzorging en/of verpleging nodig hebben tijdens de onderwijsuren om onderwijsdeelname mogelijk te maken.

Actiepunten

Maatwerk

- Maatwerk per leerling leveren
- Dekkend onderwijsaanbod realiseren
- Vraag en aanbod onderwijszorgarrangementen op elkaar afstemmen, rekening houdend met:
 - Maken van bestuurlijke afspraken ter bevordering van de samenwerking tussen onderwijs en (specialistische) zorg
 - Borgen uitkomsten Proeftuin gemeente Utrecht
 - De Proeftuin beoogt onderwijszorgarrangementen zo integraal, effectief en efficiënt mogelijk te organiseren in de regio.
 - Beschikbaarheid van passend onderwijs en/of zorg realiseren

Route

- Opstellen stroomschema richting een passende onderwijsplek eventueel in combinatie met zorg waarin beschreven wie wat wanneer doet en wie daarin regie voert.
- Sociaal team betrekken bij het zoeken naar een passende onderwijs-/zorgplek en afspreken dat het sociaal team de doorzettingsmacht heeft bij het inzetten van zorg.
- Leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte buiten de loting van de VO-scholen houden.

Doorzettingsmacht

- De betrokken ketenpartners maken bindende afspraken om gezamenlijk bij stagnerende besluitvorming één functionaris de bevoegdheid te geven om te bepalen welke onderwijs/zorgplek voor het kind passend is en toe te zien op de juiste naleving van de gemaakte afspraken.
- Inrichten doorzettingsmacht in het PO met betrekking tot passend onderwijs.

3. Terugdringen vrijstellingen van onderwijs

Binnen de Lekstroomregio is een procedure voor de behandeling van een vrijstellingsaanvraag bij leerplicht in de maak. Er wordt (vaak) een MDO georganiseerd om te kijken of een kind in staat is om onderwijs te volgen en/of om te bespreken welke onderwijsmogelijkheden er voor een kind zijn. Het samenwerkingsverband, de leerplichtambtenaar, een onafhankelijk medisch specialist en het sociaal team maken altijd deel uit van dit MDO. De leerplichtambtenaar behandelt de aanvraag en geeft de uiteindelijke vrijstelling af. De overige instanties hebben vanuit hun expertise invloed op dit besluit. Het sociaal team behandelt de zorgvraag van het kind.

Actiepunten

- 'Procedure 'vrijstelling PO en VO Lekstroom' afronden, vaststellen en invoeren.
- Toezien op de naleving van de 'Procedure Vrijstelling PO en VO Lekstroom.
- Het in kaart brengen en houden van het aantal en soort vrijstellingen.

4. Verbinding met een instelling met verblijf

Het komt voor dat een leerling afkomstig vanuit het PO of VO naar een instelling met verblijf “verhuist” (een Jeugdinstelling, zowel vrijwillig als met drang en dwang). Wanneer deze situatie zich voordoet, is het van belang dat de juiste personen/instanties de juiste stappen zetten ten aanzien van de schoolgang voor, tijdens en/of na het verblijf. Wij zien hierin een rol weggelegd voor:

- De school van herkomst, eventueel met ondersteuning van het Samenwerkingsverband
- De school in de Instelling (voor zover van toepassing)
- De bij de leerling betrokken begeleider of reclasseringsambtenaar
- De mentor van de jongere in de instelling
- Het Sociaal Team
- Leerplicht
- Ouder(s)/verzorger(s)
- Pleeggezin
- Een eventueel nieuwe school bij terugkeer
- Veiligheidshuis/Trajectberaad

Actiepunten

- Aanstellen van een regiehouder wanneer een kind in een instelling/pleeggezin verblijft
- Komen tot afspraken met instellingen met verblijf over de te nemen stappen met betrekking tot de schoolgang van het kind tijdens en na het verblijf.

5. Conclusie en monitoring

Hieronder in bijlage 1 volgt een uitvoeringsschema waarin per subdoel voor de actiepunten beschreven staat wanneer en door wie ze uitgevoerd worden, binnen welke termijn deze uitvoering plaats zal vinden en hoe deze gemonitord zal worden. Wanneer gestart wordt met de uitvoering van actiepunten zal jaarlijks in oktober monitoring op de actiepunten en de stand van zaken met betrekking tot het behalen van de gestelde ambitie plaatsvinden. In het OOGO wordt het Thuiszitterspact bestuurlijk vastgesteld.

Bijlage 1

Schema actiepunten Thuiszittersaanpak Lekstroom

Subdoel	Actiepunt	Wie	Wanneer
<i>Verbeteren Preventie</i>	Aanscherpen van en toezien op naleving van het verzuimprotocol Lekstroom.		
	Nut en noodzaak van de VerwijsIndex Risicjongeren (VIR) onderzoeken en eventueel implementeren.		
	Verbeteren van de doorlopende lijn met betrekking tot de ontwikkelingsfasen van het kind met aandacht voor korte doorlooptijden en warme overdracht.		
	Het in kaart brengen en houden van geoorloofde en ongeoorloofde thuiszitters.		
<i>Een passende onderwijsplek</i>	Maatwerk per leerling leveren		
	Dekkend onderwijsaanbod realiseren		
	Vraag en aanbod OZA's op elkaar afstemmen, rekening houdend met: <ul style="list-style-type: none"> • Maken van bestuurlijke afspraken ter bevordering van de samenwerking tussen onderwijs en (specialistische) zorg • Borgen uitkomsten Proeftuin gemeente Utrecht • Beschikbaarheid van passend onderwijs en/of zorg realiseren 		
	Opstellen stroomschema richting een passende onderwijsplek eventueel in combinatie met zorg waarin beschreven wie wat wanneer doet en wie daarin regie voert.		
	Sociaal team betrekken bij het zoeken naar een passende onderwijs-/zorgplek.		
	Leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte buiten de loting van de VO-scholen houden.		
	De betrokken ketenpartners maken bindende afspraken om gezamenlijk bij stagnerende besluitvorming één functionaris de bevoegdheid te geven om te bepalen welke onderwijs/zorgplek voor het kind passend is en toe te zien op de juiste naleving van de gemaakte afspraken.		
	Inrichten doorzettingsmacht in het PO m.b.t. passend onderwijs		

<i>Terugdringen Vrijstellingen</i>	Procedure vrijstelling PO en VO Lekstroom afronden, vaststellen en invoeren.		
	Toezen op de naleving van de procedure vrijstelling PO en VO Lekstroom.		
	Aantal (volledige) vrijstellingen terugdringen		
	Het in kaart brengen en houden van het aantal en soort vrijstellingen.		
<i>Verbinding met een instelling met verblijf</i>	Aanstellen van een regiehouder wanneer een kind in een instelling/pleeggezin verblijft.		
	Komen tot afspraken met instellingen met verblijf over de te nemen stappen met betrekking tot de schoolgang van het kind tijdens en na het verblijf.		